

ROBERTO ARLT

Crescătorul de gorile

Traducere și note de Angelica Lambru

Cuprins

Afacerea lui Farjalla Bill Alí	7
Halid Majid Cel Ars	15
Dansatoarea Rahutia	26
Oamenii-fiare	38
Pățania lui Baba din Dimisch esh Sham	46
Exercițiu de tragere	58
Amintește-ți de Azerbaijan	67
Lanțul de ancoră	76
O plimbare cu bucluc prin Moka	88
Ură din altă viață	100
Omul cu turban verde	109
Vânătorul de orhidee	117
Bandiții din Uad-Djuari	128
„Vino, stăpâna mea, Zobeida, vrea să-ți vorbească”	136
Povestea domnului Jefries și a lui Nassin Egipteanul	143

Afacerea lui Farjalla Bill Alí

Cei care mă cunoșteau, aflând că urma să muncesc la crescătoria de gorile a lui Farjalla Bill Alí, au ridicat din umeri compătimitor.

Nu mai aveam ce să aleg. Fusesem dat afară de la cele mai importante firme din Stanley. În unele locuri mă acuzaau de borfaș, în altele de bețivan. Dând nas în nas cu mine la intrarea în piață, ultimul meu patron mi-a zis, comentându-mi ironic decizia:

— N-ai să îndrepti coada unui ogar nici dacă i-o ții douăzeci de ani băgată în țeava unui tun.

Am dat din umeri în fața pesimismului desprins din proverbul arab. Ce puteam să fac? În Africa, poți muri de foame nu numai în deșert, ci și în cea mai deasă și gălăgioasă junglă. Acolo unde se coace fructul de mango sau râde cimpanzeul, mai mereu te pândește o săgeată veninoasă.

Urma să fiu contabil pentru negoțul lui Farjalla Bill Alí. Canalia de Farjalla nu exploata doar o prosperă crescătorie de gorile, ci și o școală de elefanți tineri. Erau învățați acolo să muncească. Negustorul vindea cu un profit excelent elefanți domesticiți și gorile. Avea la dispoziție mai multe leghe de junglă și numeroase familii de sclavi. Fiindcă erau prea neîndemânatici ca să fie folosiți la educarea elefanților,

erau puși la treburile cele mai grele. Negresele, în general, erau dădace pentru puii orfani de gorile, căci maimuțele adulte mureau de tristețe când ajungeau în lanțuri. Gorilele nou-născute și orfanii aveau nevoie de măsuri extraordinare pentru a fi hrăniți, căci mirosul lor fin detecta diferența dintre mamele lor și negrese. În plus, micile bestii erau foarte geloase și nu suportau ca sclava să-și alăpteze copilul în prezența lor. Cum Farjalla Bill Alí nu se dovedea prea grijuliu în privința asta, o negresă pe nume Tula, care-și adusese copilul la crescătorie, a asistat neputincioasă la strangularea bebelușului de către gorila pe care o îngrijea.

A fost începutul unei drame. Tatăl copilului, un negru care muncea la debarcader, când a aflat că i-a pierit copilul în ghearele unei gorile, s-a dus la crescătorie, a apucat bestia de un picior și i-a tăiat capul. Bucuros de isprava lui, s-a afișat în port cu capul gorilei.

Farjalla Bill Alí a fost înștiințat imediat de pierderea suferită. S-a dus la debarcader. De departe se vedea capul maimuței, pus ca un trofeu, peste niște legături de bumbac. Farjalla s-a înfățișat precum „mânia profetului”, după spusele unui martor. Fără să zică niciun cuvânt, și-a scos pistolul cel gros și a descărcat în capul bărbatului Tulei toate gloanțele de pe țeavă. Eram șeful unei echipe care căra marfă pentru alt negustor și am fost martor la crimă. Practic, negrul rămăsese fără cap. La proces, Farjalla a ieșit nevinovat. Martorii au depus mărturie falsă precum că arabul fusese nevoit să se apere de atacul negrului. Printre martorii incluși mă număram și eu. Patronul meu, care era interesat pe atunci de afacerea cu colți de elefanți, investise o parte din capital în firma lui Farjalla și m-a obligat să declar că negrul

încercase să-l atace pe arab cu un cuțit cât un iatagan. La proces, capul gorilei a apărut ca o bună dovadă în favoarea arabului.

Nu mai trebuie să spun că, pe toată durata procesului, Farjalla nu a fost nicio singură zi deținut. A venit așadar vremea să-l prezint pe personajul nostru principal.

Farjalla Bill Alí era o canalie înnăscută, cu antecedente familiale imposibil de tăgăduit. Bunicul mamei sale fusese spânzurat de catargul unei fregate pentru că făcea negoț cu sclavi. Tatăl lui murise de mâna unui negustor înșelat. Mama lui s-a ocupat mult timp cu traficul de „abanos viu”. Într-o bună zi, pe când își făcea siesta, un elefant înfuriat a omorât-o cu colții. Farjalla ducea mai departe negoțul.

Era un congolez de rit musulman, înalt, slab și cu nasul încârligat. Își împodobește capul cu un turban de muselină galbenă și nimeni nu l-a văzut niciodată fără biciul lui cel gros. Îi biciuia în egală măsură și pe albi, și pe negri. Adevărul e că atunci când un alb ajungea să muncească pentru Farjalla, însemna că atinsese degradarea completă. După crescătorie îi mai rămânea pușcăria.

Îmi cunoștea isprăvile. Când m-am prezentat la el să-i cer de lucru, a poruncit să mi se dea o sticlă de whisky și și-a luat rămas-bun ordonându-mi:

— Du-te și te îmbată. Vorbim după aceea.

Am stat trei zile beat. Într-a patra, m-a trezit o ploaie de lovituri de picior în coaste. Lângă mine era negustorul, țeapăn și aspru. Încercând să mă dezmeticesc, l-am auzit spunându-mi:

— Ai de gând să dormi până la Judecata de Apoi? Du-te la magazin. A venit vremea să-ți câștigi pâinea.

Așa am debutat în firma lui.

Însă relațiile noastre nu puteau merge bine. Într-o zi, am plecat pe râu aproape de „vârtejurile” din Stanley să încărcăm fildeș; după ce luasem marfa și „vânătorii” *wauas*, în pirogile lor, se învârteau în jurul nostru simulând un fel de dans nautic, Farjalla a vrut să pună mâna cu forța pe o sclavă pe care o obținusem în schimbul unui pistol automat. Susținea că nu puteam să dețin niciun fel de marfă atâta timp cât munceam pentru el și că vânătorii îmi vânduseră sclava datorită prestigiului său. Era clar că arabul avea intenții dușmănoase. Eu eram un alb și nu-mi putea fi negată cumpărarea negresei. Atunci, enervat, Farjalla a spus că niciodată nu va îngădui negresei să locuiască la crescătorie. I-am răspuns că nici nu aveam de gând să-mi duc sclava în cuibul lui de hoți. S-a înfuriat atât de tare încât, până să-mi dau seama, m-a scuipat în față. Dumnezeu! Gata să-i rup oasele, m-am aruncat asupra lui, dar mi-a tras un asemenea șut în plex, încât am căzut leșinat pe fundul bărcii.

Când m-am trezit din lovitură, din rachiul de banane și din oboesală, sclava mea dispăruse. Eram concediat și umilit în chip mârșav.

Negrii mă priveau ironic. Am înțeles că eram pierdut dacă nu mă împăcam cu Farjalla Bill Alí.

Înghițindu-mi ura, cu zâmbetul pe buze și cu trădarea în suflet, m-am îndreptat spre crescătorie. Arabul dondănea printre hamalii săi. Abia dacă a catadicsit să-mi răspundă la salut. Am intrat în biroul magaziei de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

De atunci, ne aveam ca șoarecele cu pisica. El mă considera un sclav demn de dispreț, iar eu îl vedeam ca pe unul ce avea să-mi simtă din plin răzbunarea.

Stă scris că drumurile celui viclean nu duc departe.

La puțin timp după întâmplarea povestită, a murit un mascul pe care trebuia să-l trimitem unei grădini zoologice din Melbourne. Farjalla, care amânase neglijent treaba, se dădea de ceasul morții; într-un sfârșit, s-a hotărât să trimită, în locul gorilei, un cimpanzeu aflat în grija Tulei, nevasta negrului împușcat. Femeia îl iubea tare mult pe micul cimpanzeu, iar acesta se ținea după ea cum se ține un băiețel ștregar de mama sa. Când a aflat văduva că maimuța va fi trimisă printre fiare, a început să plângă amarnic. Era de necrezut cum lua cimpanzeul în brațe, îi netezea părul și-l strângea la piept plângând, iar maimuțica, cu chipul trist, se uita în jur, mângâind cu degetele ei lungi, rozii și păroase, obrajii umezi ai mamei adoptive.

Farjalla era un bărbat pe care nu l-ar fi îmblânzit nici lacrimile unui milion de negrese. Urma să plecăm a doua zi spre Stanley. În același camion, luam cu noi gorila moartă, cimpanzeul viu și negresa. Pe cimpanzeu aveam să-l trimitem la Melbourne, iar negresa trebuia să rămână cu gorila moartă lângă un mușuroi de termite.

În drum spre Stanley, la mai puțin de două leghe de crescătorie, se arăta un petec de junglă distrusă de termite, furnicile albe. Acolo, printre bulgării de pământ, se ridicau un fel de menhire de noroi uscat, care aveau între cinci și șapte metri înălțime. Monumentele acestea goale erau mușuroaiele termitelor. Când îi murea vreun animal exotic, Farjalla avea obiceiul să-i vândă scheletul. În Stanley trăia